

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 213/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej DLMU Gabriško s.r.o., Cukrová 14, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. 14Cb/10/2021-502 z 23. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14Cb/10/2021 domáhala proti KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group (ďalej len „žalovaná“), zaplata 2 899,62 eur s príslušenstvom.
3. Rozsudkom č. k. 14Cb/10/2021-421 z 27. novembra 2023 okresný súd zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke 2 814,22 eur spolu s príslušenstvom, žalobu o zaplata sumy 85,40 eur zamietol a žalovanej uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania v rozsahu 94 %.
4. Uznesením okresného súdu č. k. 14Cb/10/2021-459 z 8. marca 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalovaná zaviazaná nahradiť sťažovateľke trovy konania 1 174,77 eur.

5. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka podala sťažnosť, ktorú sudca vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú a napadnutým uznesením zmenil uznesenie z 8. marca 2024 podľa § 250 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalovanej uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania 1 467,06 eur.

5.1. Sudca konštatoval, že okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na vyčíslenie trov konania, ktorá mu bola doručená 3. februára 2024 a keďže právny zástupca na predmetnú výzvu nereagoval, vyšší súdny úradník správne vychádzal pri rozhodovaní iba z obsahu súdneho spisu. Sťažovateľka si podaním z 23. februára 2024 uplatnila trovy konania spojené s účasťou na pojednávaniach, ktorých sa zúčastnil jej poverený zamestnanec, a to celkom v sume 389,14 eur. Celkové vyčíslenie trov právneho zastúpenia predložil právny zástupca sťažovateľky až v rámci sťažnostného konania podaním z 27. mája 2024. Okresný súd uviedol, že sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, mala v období medzi nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej a rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania dostatočný časový priestor na to, aby predložila súdu vyčíslenie trov konania spolu s potrebnými dokladmi. Súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 191/2020. Z uvedeného dôvodu súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia spočívajúcu v náhrade cestovného v sume 119,87 eur a náhrade za stratu času v sume 204,28 eur v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na pojednávaní 10. mája 2021. Nestotožnil sa však s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o neúčelnosti trov vynaložených v súvislosti s účasťou sťažovateľky (jej zamestnanca) na pojednávaniach 17. októbra 2022 a 13. novembra 2023, preto jej priznal náhradu cestovného za cesty vykonané osobným motorovým vozidlom v sume 389,14 eur, a to v zmysle predložených vyúčtovaní pracovných ciest č. 2022/10/001 a č. 2023/11/001. Uzavrel, že sťažovateľka má nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia, cestovného, stravného a preddavkov na znalecké dokazovanie v sume 1 288,46 eur (94 % zo sumy 1 370,70 eur), zároveň jej vznikol nárok na náhradu trov za zaplatené súdne poplatky za žalobu a odvolanie v sume 178,60 eur (94 % zo sumy 190 eur).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti atakujúcej napadnuté uznesenie, ktoré označuje za arbitrárne, namieta nesprávne vyčíslenie trov konania okresným súdom, a to konkrétne nepriznanie náhrady za stratu času v zmysle predloženého vyčíslenia trov konania. Uvádza, že v dôsledku objektívnych (technických) príčin nebolo možné predložiť vyčíslenie trov konania skôr, preto ho súdu jej právny zástupca doručil až spolu so sťažnosťou proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Tvrdí, že náhradu za stratu času mohol okresný súd priznať aj bez predloženia dokladov, vychádzajúc z obsahu spisu, keďže bolo zrejmé, že právny zástupca sťažovateľky má sídlo v Bratislave, mimo obvodu Okresného súdu Lučenec. V tejto súvislosti poukazuje na závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 563/2020. Zastáva názor, že súd je pri rozhodovaní o výške trov konania povinný skúmať sídlo právneho zástupcu sporovej strany. V prípade odlišnosti sídla advokáta a miesta vykonania právnej služby advokáta vzniká sporovej strane, zastúpenej advokátom (aj bez ďalšieho vyčíslenia), nárok na náhradu za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu, a to za čas strávený cestou do tohto miesta a späť. Povinnosťou súdu je pri rozhodovaní o trovách konaniach vychádzať z preukázaných,

odôvodnených a účelne vynaložených výdavkov, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva v súlade s § 251 CSP. Sťažovateľka namieta, že sudca okresného súdu sa dostatočne nevysporiadal s jej námietkami predostretými v sťažnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o porušení jej označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru pri rozhodovaní okresného súdu o výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, a to z dôvodu nepriznania náhrady za stratu času v súvislosti s účasťou právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávaní uskutočnenom 10. mája 2021. Sťažovateľka je presvedčená, že s ohľadom na to, že sídlo jej právneho zástupcu je mimo obvodu okresného súdu, vznikol jej nárok na náhradu času stráveného cestou do tohto miesta a späť (Bratislava – Lučenec).

8. Ústavný súd, zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, považuje v prvom rade za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). K problematike trov konania sa stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnomu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

9. K problematike rozsahu prieskumu ústavného súdu je súčasne potrebné upriamiť pozornosť na kritériá prieskumu ústavného súdu v situácii, ak zákonodarca nepovažoval za potrebné podrobiť určitý typ súdnych rozhodnutí prieskumu v rámci systému riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov na úrovni všeobecného súdnictva, ktoré odôvodňuje predpoklad, že týmto rozhodnutiam z pohľadu práva na súdnu ochranu zákonodarca neprikladal rovnaký význam ako rozhodnutiam, pri ktorých taký systém kontroly zaviedol. Preto možno konštatovať, že určitá diferenciácia medzi označenými kategóriami rozhodnutí a ich väd je odôvodnená aj na úrovni ústavnosúdneho prieskumu a rozhodnutia bez predústavnosúdnych prostriedkov nápravy v zásade možno v konaní o ústavnej sťažnosti podrobiť korekcii len v prípadoch ich extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich príslušné konanie (IV. ÚS 423/2023).

10. To znamená, že ústavný súd uplatní svoju kasačnú právomoc len v prípade, ak ústavná sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite. Ústavný súd totiž netvorí súčasť sústavy všeobecných súdov, preto ani v situácii,

ak existuje aj opačný aplikačný prístup k spornej otázke (konvenujúci predstavám sťažovateľa), nie je jeho názor o správnosti jej riešenia na podústavnej úrovni sám osebe spôsobilý spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

11. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia nadväzujúceho na rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov konania ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v prípade sťažovateľky nedopustil takého extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, ktoré by predstavovalo porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie, a tým by vec posunulo do ústavnoprávnej roviny.

12. Sťažovateľka konkrétne rozporuje nepriznanie náhrady za stratu času v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na pojednávaní 10. mája 2021 v sume 204,28 eur. Išlo teda o otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej, pričom predostreté námietky sťažovateľky sa obmedzujú len na bežnú polemiku s právnym názorom okresného súdu vo sfére podústavnej právnej regulácie.

13. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že sudca v reakcii na uvedenú námietku sťažovateľky konštatoval, že vyšší súdny úradník správne vychádzal pri rozhodovaní o výške trov konania z obsahu súdneho spisu, keďže právny zástupca napriek výzve súdu nepredložil včas vyčíslenie trov právneho zastúpenia, preto sťažovateľke nebolo možné priznať náhradu cestovného 119,87 eur a náhradu za stratu času 204,28 eur v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na pojednávaní 10. mája 2021 (bod 10 napadnutého uznesenia).

14. Ústavný súd nezistil v týchto právnych záveroch napadnutého uznesenia nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti a viedlo by k uplatneniu kasačnej právomoci ústavného súdu. Je nesporné, že sťažovateľka si prvýkrát uplatnila nárok na cestovné výdavky a náhradu za stratu času až v sťažnostnom konaní (tvrdiac nemožnosť včasného vyčíslenia v dôsledku technických príčin, ktoré nepreukázala), hoci tieto jej vznikli už v konaní pred súdom prvej inštancie v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na súdnom pojednávaní.

15. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už judikoval, že cestovné a náhrada za stratu času sú takými zložkami trov konania, ktorých výška nie je určiteľná bez primeranej procesnej aktivity sporovej strany a je potrebné, aby sa strana priznania náhrady trov konania domáhala včas, t. j. pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka (I. ÚS 562/2024, II. ÚS 663/2024, I. ÚS 617/2024). Ako už ústavný súd zmienil, nie je sporné, že tieto trovy konania zo strany sťažovateľky neboli vyčíslené riadne a včas, a keďže nevyplývali z obsahu spisu, nemohli byť ani priznané. Na posudzovaný prípad pritom dopadajú závery prezentované v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 191/2020 a jeho ďalších rozhodnutiach (napr. II. ÚS 538/2020, IV. ÚS 130/2023), v zmysle ktorých strana sporu musí sama vyvíjať potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany jej práv, a to aj správnym vyčíslením náhrady trov konania. Sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka pritom nemôže byť prostriedkom na nápravu skoršej pasivity strany sporu, tak ako to napokon správne konštatoval aj okresný súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia.

16. Ústavný súd tak hodnotí ako ústavne udržateľný záver okresného súdu, že sťažovateľka preukázateľne mala od vyhlásenia rozsudku vo veci samej, ktorým jej bol priznaný nárok

na náhradu trov konania (27. novembra 2023), až do vydania rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania (8. marca 2024) dostatočný časový priestor na to, aby predložila špecifikáciu trov konania alebo prinajmenšom avizovala, že tak hodlá urobiť. Nie je totiž možné opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie vrátane konania o náhrade trov konania.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy ani jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti preto ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Napokon ústavný súd v závere dodáva, že plnomocenstvo z 13. marca 2024 pripojené k ústavnej sťažnosti nezodpovedá § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže z neho nevyplýva, že je udelené výslovne na zastupovanie sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu však ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzvať sťažovateľku na odstránenie tohto vytýkaného formálneho nedostatku.

19. Keďže ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, nebolo potrebné zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu